

# 2017

## BARNENS RÖSTER

*Barnens röster*  
är en utvärderingsrapport om  
Barnrättsbyråns arbete under 2017.  
Rapporten är gjord av jurist Li Melander  
i samarbete med Reach for Change.  
Utvärderingens syfte är att låta de barn  
och unga som haft kontakt med  
Barnrättsbyrån under året berätta om sin  
upplevelse. Fokus har varit på hur barnen  
och ungdomarna upplever att de blivit  
bemötta, hjälpta och informerade om  
sina rättigheter samt om de upplever  
att deras situation har förändrats efter  
kontakten med Barnrättsbyrån.



En utvärdering av  
Barnrättsbyråns arbete  
med barn och unga



”  
**Vi kämpade ihop,  
med Barnrättsbyrån  
var jag inte ensam.**

Ensamkommande pojke,  
16 år, från Afghanistan

Stockholm, april 2018

Tryckeri: Åtta45  
Produktion: Bon Relations  
Foto: Christian Gustavsson  
Författare: Li Melander



# Innehållsförteckning

<b>Sammanfattning</b> .....	<b>7</b>
<b>Abstract</b> .....	<b>10</b>
<b>Inledning och bakgrund</b> .....	<b>13</b>
Barnen är Barnrättsbyråns uppdragsgivare .....	13
<b>Metod</b> .....	<b>14</b>
Enkel och användbar utvärdering .....	14
Enkätfrågorna .....	15
<i>Bakgrundsfrågor</i> .....	15
<i>Frågor kring kontakten med Barnrättsbyrån</i> .....	15
Intervjufrågor .....	16
Genomförandet.....	17
Urval och avgränsningar.....	17
<b>Resultat</b> .....	<b>20</b>
Antalet barn och ungdomar i utvärderingen.....	20
Bakgrundsfrågor.....	20
<i>Kön, ålder och språk</i> .....	20
<i>Boende och skola</i> .....	21
<i>Hur barnen hittar Barnrättsbyrån</i> .....	21
<i>Migration</i> .....	21
<i>Vad vill barnen och ungdomarna ha hjälp med?</i> .....	21
Frågor kring kontakten med Barnrättsbyrån .....	23
<i>Barnrättsbyråns bemötande</i> .....	23
<i>Arbetet med barns rättigheter</i> .....	25
<i>Att kämpa tillsammans</i> .....	26
<i>Kunde Barnrättsbyrån hjälpa?</i> .....	27
<i>Bättre kunskaper för framtiden?</i> .....	30
<i>Kompetensen hos Barnrättsbyrån</i> .....	34
<i>Har situationen förändrats?</i> .....	35
<b>Diskussion och analys</b> .....	<b>38</b>





# 85 %

**svarade att deras situation förändrades till det bättre efter att de kom i kontakt med Barnrättsbyrån.**

Läs mer på sidan 35.

BARNRÄTTSBYRÅN.

## Sammanfattning

Denna rapport är en utvärdering av Barnrättsbyråns arbete med barn och unga under 2017. Utvärderingen har genomförts i januari och februari 2018 av extern utredare, jurist Li Melander, och bygger på en kvantitativ enkätundersökning och på kvalitativa individuella intervjuer. Utvärderingen är en del av Barnrättsbyråns årsredovisning 2017.

Syftet med utvärderingen är att låta de barn och unga som haft kontakt med Barnrättsbyrån under året berätta om sin upplevelse. Fokus har varit på hur barnen och ungdomarna upplever att de blivit bemötta, hjälpta och informerade om sina rättigheter samt om de upplever att deras situation har förändrats efter kontakten med Barnrättsbyrån.

Utvärderingen visade att Barnrättsbyrån alltid arbetar utifrån det uppdragsgivande barnet med olika typer av rättighetsproblematik, helt beroende på den unges behov och utsatthet. Under 2017 ville de flesta barn och unga ha hjälp med socialtjänsten, bostad, skola eller migrationsrättsliga problem. Fyra femtedelar av Barnrättsbyråns barn bor utan sina vårdnadshavare, antingen inom samhällets försorg eller utan eget boende, till exempel hos vänner. Två tredjedelar av Barnrättsbyråns barn kom till Sverige på flykt som ensamkommande barn och de flesta har dari som modersmål. Därefter är vanliga modersmål svenska, persiska och somali.

Resultatet av enkät och intervju är att barnen och ungdomarna överlag är mycket positiva gällande sin kontakt med Barnrättsbyrån. Alla tillfrågade känner sig trodda på och välkomna hos Barnrättsbyrån och en övervägande majoritet upplever sig vara lyssnade på, förstådda och kämpade för. I samtalen med Barnrättsbyråns barn framkommer det att barnen uppskattar

Barnrättsbyråns varma, pedagogiska och tydliga sätt att förklara byråkrati och svårbegripliga beslut såväl som Barnrättsbyråns handfasta hjälp med att till exempel följa med på möten och skriva ansökningar. Däremot framkommer det att en mindre grupp barn fortfarande har relativt liten kännedom om rättigheter och upplever sig inte ha förstått sina rättigheter bättre efter kontakten med Barnrättsbyrån. Vidare uppger drygt hälften av de tillfrågade att de inte vet vilka andra myndigheter eller organisationer de kan vända sig till om de behöver hjälp i framtiden. Majoriteten säger att de då skulle kontakta Barnrättsbyrån igen, vilket är positivt, men något som också visar på att Barnrättsbyrån inte lyckats förmedla tillräckliga kunskaper om andra samhällsinstanser. Här finns det rum för Barnrättsbyrån att tänka till kring hur de arbetar med barnen och ungdomarnas självständighet.

Det kan konstateras att barnen i större utsträckning i år än förra året upplever att Barnrättsbyrån inte har så mycket makt att förändra situationen. Under 2017 blev det svårare i Sverige för barn på flykt. En åtstramad migrationspolitik har fått tydliga konsekvenser, inte minst för den redan svårt utsatta gruppen ensamkommande barn. En fråga för framtiden är hur Barnrättsbyrån fortsatt, utan utökade resurser, ska kunna möta behovet av hjälp hos det växande antalet ensamkommande barn som efter avslag på asylansökan puttas ut ur samhällets skydd.

Trots att det, på grund av den politiska utvecklingen, har blivit svårare för Barnrättsbyrån att under 2017 hjälpa utsatta barn visar utvärderingen att den stora majoriteten tillfrågade barn och ungdomar upplever en positiv förändring i sitt liv efter kontakten med Barnrättsbyrån. I jämförelse med 2016 års utvärdering upplever fler barn och unga att Barnrättsbyrån har kunnat hjälpa. Uppdragsgivarna upplever också i större utsträckning i år än förra året att situationen förändrades till det bättre efter kontakten med Barnrättsbyrån. Detta visar vikten av att Barnrättsbyrån jobbar med alla barn oavsett om problemen har en enkel lösning eller inte, såväl som vilken skillnad Barnrättsbyrån gör för den utsatta gruppen ensamkommande barn.

Sammantaget synliggör utvärderingen att Barnrättsbyråns koncept, att med en blandning av kompetens och mycket hjärta kämpa för barns rättigheter tillsammans med barnen, behövs. Barnrättsbyrån fyller ett behov för utsatta barn och ungdomar, som i takt med rådande samhällsutveckling, bara kommer att öka.



# Abstract

This report evaluates the experiences of the children and young people that have been in contact with Barnrättsbyrån (The Child Rights Bureau) in 2017. The evaluation is part of Barnrättsbyrån's annual report and has been conducted in January and February 2018 by the external investigator, lawyer Li Melander. It is based on a quantitative survey and a standardized qualitative interview. The aim of the evaluation is to find out how the children and young people experienced their contact with Barnrättsbyrån. I.e. how they experience that they have been treated, helped and informed about their rights, and also if the contact with Barnrättsbyrån has changed their situation.

More than 80% of Barnrättsbyrån's children and young people live without their guardians, by either living in care of social services or without a place to stay, for example by living at friends. Two thirds of Barnrättsbyrån's children came to Sweden as unaccompanied minors and most of them have Dari, Swedish, Persian and Somali as their mother tongue.

The evaluation showed that most children and young people contacted Barnrättsbyrån to get help with social services, housing, school or migration related issues. Barnrättsbyrån works with a large variety of legal issues, depending on the needs and vulnerabilities of the children.

The evaluation shows that the children are overall satisfied with their contact with Barnrättsbyrån. All children and young people felt trusted and welcome at Barnrättsbyrån, and an overwhelming majority perceived that its employees not just listened and understood them, but also fought for them. They also appreciate the warm encounter and the pedagogical and clear way of explaining difficult bureaucratic issues. A smaller number of children felt that the contact with Barnrättsbyrån did not improve their knowledge about their own rights. In addition, more than half of the respondents did not know to what other authorities or organizations they could turn if they would need help in the future. The majority said that they would contact Barnrättsbyrån again, which

is positive, but also shows that Barnrättsbyrån has failed to pass on enough knowledge about other authorities or organizations. Therefore, Barnrättsbyrån needs to think about how they can improve the independence of the children.

**“The result of the evaluation is overall positive.”**

The 2017 evaluation also shows that more clients perceive Barnrättsbyrån, compared to the year before, to not having enough means to change their situation. This is due to the Swedish migration policy changing in 2017, which especially worsened the situation for unaccompanied minors. A question for the future is how Barnrättsbyrån can continue to be able to meet the needs of the growing number of unaccompanied children without additional resources.

Although the political developments in 2017 made it harder for Barnrättsbyrån to help, the evaluation shows that the vast majority of the children experience a positive change in their lives after they have been in contact with Barnrättsbyrån. In comparison with the evaluation of 2016, more children and young people experience that Barnrättsbyrån could help them with their problems. They also experienced to a greater extent that their situation changed for the better after the contact with Barnrättsbyrån. This shows how the work of Barnrättsbyrån is important for the lives of their clients, regardless of whether the problems could be solved or not. Overall, the evaluation shows the importance of fighting for children's rights in the way Barnrättsbyrån is currently doing.





# 82%

**av Barnrättsbyråns barn bor utan sina vårdnadshavare, antingen inom samhällets försorg eller utan eget boende.**

Läs mer på sidan 21.

BARNRÄTTSBYRÅN.

## Inledning och bakgrund

Barn och ungdomar i svåra situationer möter ofta samhällsinstanser anpassade för vuxna, där de unga inte har bestämmanderätt och där vuxna pratar över huvudet på barnet. Barnrättsbyrån startades som en reaktion mot barn och ungas begränsade möjligheter att själva hävda sina rättigheter i Sverige och är en verksamhet dit barn kan vända sig för att få hjälp med sina rättigheter.

Syftet med denna utvärdering är att låta de barn och unga som har varit i kontakt med Barnrättsbyrån under 2017 berätta om sina upplevelser av Barnrättsbyrån. Med fokus på barnen och ungdomarna upplever att de blivit bemötta, hjälpta och informerade om sina rättigheter samt om de upplever att deras situation har förändrats efter kontakten med Barnrättsbyrån. Utvärderingen syftar också till att analysera barnens synpunkter och belysa dessa för att synliggöra möjliga utvecklingsområden i Barnrättsbyråns arbete.

Utvärderingen har genomförts i januari och februari 2018 av extern utredare, jurist Li Melander, på uppdrag av Barnrättsbyrån samt organisationen Reach for Change, en av Barnrättsbyråns större finansiärer. Utvärderingen är en del av Barnrättsbyråns årsredovisning 2017.

### Barnen är Barnrättsbyråns uppdragsgivare

Barnrättsbyrån arbetar på uppdrag av barn och unga. Alla upp till 21 år är välkomna att vända sig till Barnrättsbyrån och det är utifrån deras behov som ett uppdrag formuleras. När det gäller yngre barn, som inte själva kan formulera ett uppdrag, blir kontakten istället med vårdnadshavare eller omsorgsperson – men alltid med ett tydligt fokus på barnets rättigheter. I denna rapport kommer Barnrättsbyråns uppdragsgivare som genomför enkät och intervju benämnas synonymt med uttrycken *Barnrättsbyråns barn, barn och unga och de unga*.

# Metod

Utvärderingen bygger på en kvantitativ enkätundersökning och på kvalitativa individuella intervjuer.

Barnrättsbyråns utvärdering är utan forskningsansats och handlar inte om effektrapportering eller kontroll.

## Enkel och användbar utvärdering

Socialhögskolan vid Lunds Universitet har studerat hur ideella organisationer med social inriktning hanterar interna och externa förväntningar på utvärdering och granskning. Det viktiga är vilka resultat en ideell organisation inom det sociala området vill åstadkomma.

I detta sammanhang har de tittat på Barnrättsbyråns utvärdering, som ses som ett exempel på en utvärdering som bygger på en enkel och användbar modell som ligger till grund för en rapport. Sättet att utvärdera korresponderar mot och tydliggör även Barnrättsbyråns ideologi. Den syns alltså inte vara utformad utifrån någon extern aktörs utvärderingsmall. Det är tydligt att det relationsskapande arbetet hos Barnrättsbyrån är avgörande för att möta uppdragsgivarnas önskan och behov, och att det avspeglas i utvärderingsrapporten "Barnens röster 2016".



## Enkätfrågorna

Enkäten som används för årets utvärdering är nästan identisk med den som användes för 2016 års utvärdering. Den är utformad av socionom Elin Nelly och Sara Öhlin som är forskare vid Stockholms universitet. Endast mindre språkliga ändringar har gjorts till 2017 års utvärdering för att öka begripligheten. Tanken med att ha ett liknande upplägg på årets utvärdering är att enkelt kunna jämföra och se skillnader och tendenser från år till år.

Enkäten består dels av bakgrundsfrågor, till exempel om den unges ålder, kön och boendesituation. Vidare i enkäten kommer frågor rörande själva bemötandet och kontakten med Barnrättsbyrån. Frågor kring kontakten med Barnrättsbyrån har varit påståenden där barnen och ungdomarna skattat sina svar mellan 1-7.

## BAKGRUNDSFRÅGOR

- Ålder
- Kön
- Hur kom du i kontakt med Barnrättsbyrån
- Vad gör du på dagarna
- Språk
- Medborgarskap  
– *Process hos Migrationsverket*
- Nationalitet
- Hur var din boendesituation när du kom i kontakt med Barnrättsbyrån
- Vad ville du ha hjälp med från Barnrättsbyrån

## FRÅGOR KRING KONTAKTEN MED BARNRÄTTSBYRÅN

1. När jag kom till Barnrättsbyrån lyssnade de på mig
2. När jag kom till Barnrättsbyrån trodde de på mig
3. På Barnrättsbyrån kände jag mig välkommen
4. Barnrättsbyrån hjälpte mig på ett sätt som jag förstod
5. Barnrättsbyrån hjälpte mig med saker som jag ville ha hjälp med
6. Barnrättsbyrån kämpade för mig
7. Mina rättigheter var viktiga för Barnrättsbyrån
8. De som jobbar på Barnrättsbyrån har mycket kunskap och var bra på sitt jobb
9. Efter att ha varit i kontakt med Barnrättsbyrån förstod jag bättre hur samhället fungerar



10. Efter att ha varit i kontakt med Barnrättsbyrån förstod jag bättre mina rättigheter
11. Efter att ha varit i kontakt med Barnrättsbyrån vet jag vilka myndigheter och organisationer jag ska prata med om jag behöver hjälp
12. Barnrättsbyrån gav mig bra råd om vad jag kan göra
13. Min situation förändrades efter att jag kom i kontakt med Barnrättsbyrån
  - Ja, till det bättre
  - Nej, min situation är ungefär densamma nu
  - Ja, till det sämre

## Intervjufrågor

Intervjufrågorna har baserats på enkätens frågor men utöver skattningen har barnen med egna ord fått möjlighet att utveckla sina svar. Detta har skett genom följdfrågor som exempelvis "Hur kändes det att Barnrättsbyrån kämpade för dig?" och "Berätta hur det märktes att du var välkommen hos Barnrättsbyrån".

Efter att alla intervjuer genomförts bearbetades materialet genom att undersöka resonemang som återkom eller stack ut och talande citat valdes ut för att lyfta fram olika aspekter i barnens berättelser. Citaten ger exempel på hur Barnrättsbyråns uppdragsgivare har det och hur de själva upplever sin situation. Ibland står citaten för mönster som hittats men oftast för att lyfta fram och skildra enskilda barns åsikter.

För att värna om barnen och ungdomarnas anonymitet kommer de citat som används att presenteras utan namn. Men för förståelsen har i vissa fall kön och ålder på barnet inkluderats då det kan påverka barnets utsatthet och därmed utformningen av Barnrättsbyråns insatser.

## Genomförandet

Enkät och intervju genomfördes vid ett sammanhängande tillfälle på en plats som barnet eller ungdomen själv fick välja. Vanligen ville barnen träffas på ett café, bibliotek eller enklare matställe i närheten av sin skola eller boende. Ett fåtal intervjuer genomfördes på telefon i de fall det var lämpligt.

Intervjuerna har varit av varierande längd men vanligen runt 45–60 minuter, beroende på hur mycket barnet velat berätta. Fokus lades på att göra mötet och intervjun till en fin stund genom att ta ansvar för struktur och inramning. Utvärderingens frågor öppnade i vissa fall upp för känsliga samtal med de unga och i de fall ett barn berättade något som behövdes fångas upp vidtogs lämpliga åtgärder.

## Urval och avgränsningar

Utvärderingen omfattar de barn och unga som Barnrättsbyrån har arbetat med någon gång under 2017, både kortvariga och mångåriga uppdrag. Samtliga uppdragsgivare, där det funnits aktuella kontaktuppgifter, har kontaktats via telefon och sms med information om utvärderingen och med en fråga om att medverka.

Undersökningen har avgränsat urvalet till de barn som är 10 år och äldre. Detta med anledning av att enkätfrågorna har ett språk och en ton som bättre passar äldre barn än vad den passar yngre barn. Det är viktigt att den som får frågan har möjlighet att, utifrån sina egna förutsättningar, förstå vad frågan innebär. Det har också funnits möjlighet till att använda tolk om barnet har önskat det.

I ett fåtal fall har enkät och intervju istället genomförts med vårdnadshavaren som företrätt barnet i kontakten med Barnrättsbyrån. Antingen på grund av att barnet är under 10 år eller med hänsyn till den unges ålder och mognad i det enskilda fallet.

De barn och unga som kontaktat Barnrättsbyrån endast vid något enstaka tillfälle utan att något uppdrag har inletts har inte omfattats av utvärderingen.



# Resultat

## Antalet barn och ungdomar i utvärderingen

Det är sammanlagt 27 uppdragsgivare som har genomfört enkät och intervju, varav två är gjorda med vårdnadshavare på grund av uppdragsgivarens ålder och mognad.

Totalt har Barnrättsbyrån arbetat med 75 barn och unga under 2017. Försök har gjorts att kontakta samtliga barn och ungdomar och i vissa fall deras vårdnadshavare. I 32 fall har det inte funnits aktuella kontaktuppgifter till uppdragsgivaren, vilket kan bero på att uppdraget avslutades för länge sen eller att den unga helt enkelt inte har någon telefon eller hemadress. Vidare har 16 barn och ungdomar antingen inte gått att nå eller inte haft tid/lust att genomföra utvärderingen under den tid som funnits till förfogande.

Trots att 27 av Barnrättsbyråns barn genomfört enkät och intervju, är det fortfarande många röster som inte har hörts. Det är viktigt att komma ihåg att de som inte svarat kanske upplever sitt möte med Barnrättsbyrån på ett annat sätt än vad som framkommer i denna utvärdering.

## Bakgrundsfrågor

Resultatet av enkätens bakgrundsfrågor presenteras inledningsvis för att ge en generell bild av de barn och ungdomar som vänder sig till Barnrättsbyrån och vilka problem de vill ha hjälp med.

## KÖN, ÅLDER OCH SPRÅK

Nästan tre fjärdedelar av Barnrättsbyråns uppdragsgivare som genomförde utvärderingen identifierar sig som pojkar jämfört med en dryg fjärdedel som identifierar sig som flickor.

Barnen har själva uppgivit sitt födelseår och åldern avser den ålder barnet fyllde under 2017. Av de 27 barn och unga som genomförde enkät och intervju var de flesta i övre tonåren och genomsnittsålder i enkäten är 17,5 år. Den åldern behöver dock inte spegla deras ålder vid den initierade kontakten med Barnrättsbyrån. I intervjuerna har det framkommit att många har haft mångårig kontakt med Barnrättsbyrån medan vissa har haft en mer kortvarig kontakt omfattande endast någon månad.

Av Barnrättsbyråns barn har de flesta dari som modersmål. Därefter är vanliga modersmål svenska, persiska och somali. Så gott som samtliga uppdragsgivare kan förstå och göra sig förstådda på svenska och lite mer än hälften kan också tala och förstå engelska.

## BOENDE OCH SKOLA

Nästan 60% av uppdragsgivarna bodde i boendeformer som jourhem, asylboende, familjehem och behandlingshem vid kontakten med Barnrättsbyrån.

Av de tillfrågade uppdragsgivarna hade 22% inget ordnat boende utan bodde hos till exempel vänner. Detta innebär att 82% av Barnrättsbyråns barn bor utan sina vårdnadshavare, antingen inom samhällets försorg eller utan eget boende.

Resterande barn och ungdomar, 18%, har bott tillsammans med någon av sina vårdnadshavare under kontakten med Barnrättsbyrån.

Majoriteten av Barnrättsbyråns barn går i skolan på dagarna. De flesta går på gymnasiet eller på språkintruktionsprogrammet. Ett fåtal gör praktik, är föräldralediga eller är utan fungerande skolgång.

## HUR BARNEN HITTAR BARNRÄTTSBYRÅN

Det finns många vägar till Barnrättsbyrån men den allra vanligaste vägen är via kompisar. Andra vanliga sätt att komma i kontakt med Barnrättsbyrån är via internet och genom tips från socialtjänst, kurator eller lärare.

## MIGRATION

Två tredjedelar av de barn och unga som genomförde utvärderingen kom till Sverige på flykt som ensamkommande barn. De flesta är i någon typ av asylprocess och har redan fått minst ett avslag. Bland de ensamkommande barnen är de flesta pojkar i äldre tonåren från Afghanistan.

## VAD VILL BARNEN OCH UNGDOMARNA HA HJÄLP MED?

”Kontakten med socialtjänsten och hjälp utifrån att hantera det som händer.” Det allra vanligaste som Barnrättsbyråns barn och unga vill ha hjälp med är olika typer av problem med socialtjänsten. Allt från hjälp med ansökningar om mat och bostad till stöd i kontakten med handläggare. ”Vad jag kan göra? Jag hade ingenting, inga pengar att äta, ingen bostad. Jag mår dåligt, var i sjukhuset eftersom jag inte hade någonstans att bo. Våldigt svår period, jag bara åt mat en gång om dagen i skolan.” Flera unga berättar om att inte ha något tak över huvudet eller mat för dagen då rätten till detta har urholkats på grund av politiska förändringar under året.



”Mitt avslag från migrationsverket, dom gjorde fel därför jag kommer till Barnrättsbyrå” Flertalet barn har sökt Barnrättsbyråns hjälp för att överklaga beslut eller få hjälp i processer med Migrationsverket. Flera ungdomar har förklarat att de av Migrationsverket ålderssuppskrivits till 18 år vilket för den unga innebär att inte längre ha rätt till boende eller matpengar från Migrationsverket.

”Jag blev papperslös.” 2017 var året då många av de barn och ungdomar som kom till Sverige under hösten 2015 fick sitt tredje avslag i migrationsprocess vilket vanligen medför utvisning. Av rädsla för att återvända till det land de flytt ifrån beslutade sig vissa barn för att gå under jorden och leva utan nödvändiga tillstånd, som papperslösa.

Nästan en fjärdedel har sökt hjälp från Barnrättsbyrå för sin boendesituation. Som tidigare konstaterats lever fyra femtedelar av Barnrättsbyråns barn utan sina vårdnadshavare, antingen inom samhällets försorg eller tillfälligt hos vänner. Andra exempel på boendeproblematik är att barnet inte är nöjd med den nuvarande boendelösningen eller att en ungdom hotas att flyttas från ett boende där hen trivs.

Utöver detta har barn och unga bland annat sökt hjälp för att hävda sin rätt gentemot skolan, för att bli hörd av sin advokat eller för att byta god man.

## Frågor kring kontakten med Barnrättsbyrå

Syftet med denna utvärdering är att låta Barnrättsbyråns barn berätta om sina upplevelser av Barnrättsbyrå med fokus på hur de upplever att de blivit bemötta, kämpade för och informerade om sina rättigheter samt om de upplever att deras situation har förändrats efter kontakten med Barnrättsbyrå. I detta avsnitt redovisas resultatet av skalfrågorna som rör kontakten med Barnrättsbyrå, både från enkäten och intervjuerna.

### BARNRÄTTSBYRÅNS BEMÖTANDE

Grundläggande i Barnrättsbyråns arbete är att det är barnets version av verkligheten som står i fokus och Barnrättsbyråns uppgift är att lyssna och förstå hur barnet ser på sin situation för att kunna hjälpa. I frågorna i enkäten uppmannas barnen och ungdomarna att skatta, om de upplever att Barnrättsbyrå lyssnar på, tror på det de berättar, samt om de unga känner sig välkomna.

25 av 27 av de tillfrågande instämmer med påståendet *När jag kom till Barnrättsbyrå lyssnade de på mig.*

I intervjuerna med barnen och ungdomarna framkommer att de allra flesta upplever att Barnrättsbyrå har lyssnat på ett mycket bra sätt. En ung kille berättar: ”Dom lyssnade på mig, annars skulle jag inte komma tillbaka. Skönt att det finns *nån* plats där man lyssnar på människor”.

I flera samtal berättar barnen och ungdomarna att det kändes bra att få berätta sin historia till några som lyssnar på riktigt. Som en tjej i gymnasieåldern uttrycker det: ”Barnrättsbyrå var dom första som lyssnade och trodde på mig. Vi hade försökt få hjälp från många men Barnrättsbyrå var dom första som inte ifrågasatte min berättelse” En vårdnadshavare svarar så här: ”Det var som att komma till himmelriket där barnets behov blev lyssnade på. Från första sekunden man kliver in möttes vi av empati, medkänsla och lyssnande. Dom kändes otroligt kompetenta och empatiska och den kombinationen är trygg att känna.”

” Barnrättsbyrå var dom första som lyssnade och trodde på mig.”

” Barnrättsbyrå var dom första som inte ifrågasatte min berättelse”

”Aldrig dom sa att jag ljuger.” Samtliga tillfrågade barn och unga håller med om att Barnrättsbyrån trodde på dem. En tjej berättar: ”Jag kunde förklara mina problem, dom var jättelugna och ärliga. Man känner inte att man är i Sverige och jag är en flykting. Man skäms inte, utan känner sig bekväm.” I samtalen framhålls vikten av att bli tagen på allvar, att bli trodd på och inte bli ifrågasatt. Så här uttrycker sig en ungdom med ett leende: ”Barnrättsbyrån trodde på mig 110%! Det känns bättre med Barnrättsbyrån än andra ställen.”

Vid flera tillfällen jämförde de tillfrågade Barnrättsbyråns bemötande med bemötandet från andra myndigheter. Flera unga berättar om dåligt bemötande från till exempel Migrationsverket och socialtjänsten och att Barnrättsbyrån var de första vuxna de kunde lita på. ”Barnrättsbyrån är inte som andra, dom är bättre.”

**27 av 27**  
instämmer med påståendet  
*När jag kom till Barnrättsbyrån  
trodde de på mig*

**27 av 27**  
instämmer med påståendet  
*På Barnrättsbyrån kände jag  
mig välkommen*

Även om alla barn och ungdomar känner sig välkomna hos Barnrättsbyrån, vittnar ett fåtal barn om att de har fått vänta innan de fick en tid för att ses. Väntan mellan första telefonkontakten till det första mötet upplevdes som jobbigt och de hade hoppats på snabbare hjälp. Så här säger en ensamkommande ungdom: ”Jag mådde dåligt, det var jobbigt, ont i mitt hjärta när dom inte hade tid att ta emot mig på en gång. Jag fick vänta en vecka.”

Denna bild delas inte av majoriteten av de barn och ungdomar som intervjuats. En ungdom berättar ”När jag ringde sa Barnrättsbyrån att vi kan komma

redan nästa dag, jag var chockad över att vi fick komma dit så snabbt.” En annan ungdom säger: ”Dom är bra! Dom hjälpte mig, dom är duktiga! Men det behövs mer personal.”

Flertalet barn uttrycker att de känner sig välkomna när som helst och att det är en trygghet att alltid kunna gå förbi Barnrättsbyrån, kanske bara för att få en kram eller ta en fika. ”Barnrättsbyrån är en trygg plats. En glad plats man kan säga. Det är mycket positiv energi där!”

## ARBETET MED BARNNS RÄTTIGHETER

Barnrättsbyrån ser barn som självklara rättighetsbärare och jobbar med att hjälpa barn och unga att tillgodose sina rättigheter. Men hur upplever barnen det?

21 av 27 instämmer med påståendet att *Mina rättigheter var viktiga för Barnrättsbyrån.*

21 av 27 instämmer med påståendet *Efter att ha varit i kontakt med Barnrättsbyrån förstod jag bättre mina rättigheter.*

Ordet rättighet var för många unga ett svårt begrepp som behövde exemplifieras och förklaras. Vilka rättigheter de handlar om har i frågan medvetet inte specificerats då Barnrättsbyrån arbetar med olika rättighetsproblematik beroende på vad barnet eller ungdomen vill ha hjälp med. Detta var dock något som också försvårade förståelsen av frågorna om rättigheter.

”Dom kämpade för mig, för att jag ska få mina rättigheter” och ”Ja, dom förklarade, det finns många rättigheter jag inte visste jag hade.” Dessa citat är hämtade från ungdomar som visade stor tacksamhet över att få sina rättigheter formulerade för sig och som upplever sig bättre förstå sina egna rättigheter efter kontakt med Barnrättsbyrån.

Andra återkommande resonemang kom från barn och unga som kommit till Sverige på flykt och uttryckte att Barnrättsbyrån lärt dem ”saker som jag inte visste att jag hade rätt till i detta nya land” och att ”Socialtjänsten har aldrig sagt vilka rättigheter jag har”. En 18-årig ensamkommande pojke berättar: ”Jag hade varit i Sverige i sex månader innan jag träffade Barnrättsbyrån. Jag visste inte mina rättigheter och då kom dom och berättade. Jag har blivit en person som kan argumentera med olika organ.

Förut jag vågade inte bråka med socialtjänsten men nu jag har blivit bättre på det. Det handlar inte bara om socialtjänsten, det handlar om hela livet.” En annan pojke förklarade: ”Barnrättsbyrån är väldigt bra, annars vem skulle bry sig om oss? Hur vi tänker, hur vi känner? Hunden den har pass, den har tak över huvudet. Vi har inte det. Vi har inga rättigheter.”

Andra barn och ungdomar kände tyvärr inte till sina rättigheter och 6 av 27 höll inte med om att de bättre förstod sina rättigheter efter kontakten med Barnrättsbyrån. En ungdom uttryckte det såhär: ”Vi pratade bara om problemet inte om mina rättigheter.”

**”Barnrättsbyrån är en trygg plats. En glad plats man kan säga. Det är mycket positiv energi där!”**

**”Dom kämpade för mig, för att jag ska få mina rättigheter”**

## ATT KÄMPA TILLSAMMANS

Barnrättsbyrån utger sig inte för att ha några färdiga lösningar eftersom alla barn är olika. Grunden i arbetet är dock alltid att finnas för barnet och kämpa tillsammans när livet är svårt.

26 av 27

instämmer med påståendet  
*Barnrättsbyrån kämpade för mig*

25 av 27

instämmer med påståendet att  
*Barnrättsbyrån hjälpte mig på ett sätt som jag förstod*

Från både enkätsvaren och intervjuerna framkommer att det kanske allra viktigaste i arbetet är upplevelsen av att Barnrättsbyrån kämpar tillsammans med barnet. Detta tar sig uttryck på olika sätt. En vårdnadshavare berättar: "Det var som att jag hade stått ensam och nu var vi flera. Folk blev också rädda när Barnrättsbyrån kom, på gott och ont. Det var lättare att fortsätta när dom kom, statusmässigt."

När en ensamkommande tjej beskriver sin relation med Barnrättsbyrån och hur de kämpat för henne får hon tårar i ögonen och säger "Dom är min family i

Sverige". En annan flicka som har haft mångårig kontakt med Barnrättsbyrån berättar: "Ja, det har dom alltid gjort. Dom har vart med mig på mycket annat, till exempel min mammas gravsättning. Dom har funnits där för mig. Kämpat för mig mer än dom behövt, det är jag jättetacksam för." En ensamkommande pojke beskriver allvarsamt "Vi kämpade ihop, med Barnrättsbyrån var jag inte ensam."

## KUNDE BARNRÄTTSBYRÅN HJÄLPA?

Barnrättsbyrån arbetar på uppdrag av barn och unga för att hjälpa till när livet är som svårast. Barnrättsbyrån är ingen myndighet som kan ändra beslut men de kan bland annat prata, skriva, ringa och följa med på möten. Allt för att försöka förbättra den ungas situation. I utvärderingen fick barnen och ungdomarna resonera kring om de upplevde att Barnrättsbyrån hjälpte till på ett förståeligt sätt, gav bra råd och hjälpte till med det som barnet ville ha hjälp med.

I samtalen med Barnrättsbyråns barn framkommer tydligt att barnen uppskattar Barnrättsbyråns pedagogiska, lugna och tydliga sätt att förklara byråkrati och svårbegripliga beslut. Så här säger ett barn: "Barnrättsbyrån har förklarat jättemånga gånger. Dom satt med mig i alla timmar och förklarade allt för mig. Jag hade inte förstätt alltihopa utan dom." En annan ungdom berättar:

"Om ett svårt juridiskt ord kommer förklarar dom. Dom skriver på whiteboard, det är bra, det hjälper till att förstå." En tredje beskriver det så här: "Eftersom jag var ny i Sverige så var det bra att dom var tydliga och ritade upp på en karta hur det fungerade".

22 av 27 instämmer med påståendet *Barnrättsbyrån gav mig bra råd om vad jag kan göra*

” Om ett svårt juridiskt ord kommer förklarar dom.”

” Vi kämpade ihop, med Barnrättsbyrån var jag inte ensam.”

De flesta höll med om att Barnrättsbyrån gav bra råd. En kille i gymnasieåldern berättade: "Jag har lärt mig många saker. Dom vill jag att ska må bra och bli glad och inte stressa och Barnrättsbyrån hjälper mig." En annan ungdom sa: "När jag behöver hjälp jag ringer till Barnrättsbyrån och frågar vad jag ska göra. Dom hjälper mig."

En ungdom i yngre tonåren som inte höll med om att Barnrättsbyrån gav bra råd förklarade det såhär: "Barnrättsbyrån gav mig val, och den vägen det vill att jag ska ta är inte bra för mig". Han upplevde inte att Barnrättsbyrån i tillräckligt stor utsträckning förstod hans situation.

24 av 27 instämmer med påståendet *Barnrättsbyrån hjälpte mig med saker som jag ville ha hjälp med.*

Så gott som alla uppdragsgivarna talar om Barnrättsbyråns fina och kraftfulla försök att hjälpa. Berättelser om vikten av att Barnrättsbyrån följer med på möten, "tjatar" på god man och ringer viktiga samtal är många.





”

**Jag känner att det finns folk som bryr sig om mig och att man inte är ensam i landet. Att man är välkommen. Barnrättsbyrån bryr sig om mig, jag är viktig.**

Läs mer på sidan 37.

BARNRÄTTSBYRÅN.

”Jag fick det jag ville, jag fick hjälp med det jag behövde!” I flera fall har Barnrättsbyrån rent faktiskt kunnat hjälpa till och lösa problem. En pojke i gymnasieåldern förklarar: ”Dom gjorde på bästa sätt, dom följde mig varje gång jag träffade socialen, dom var med mig på mitt boende. Dom har varit med mig på varje möte jag haft tills jag fick mitt uppehållstillstånd.” En annan ungdom uttrycker det så här: ”Dom hjälpte mig verkligen. Söka matpengar från kommunen och så. Följde med på möten. Hjälpte att söka bostad, dom ville veta vilka vuxna jag hade kontakt med om dom kunde hjälpa mig med bostad och så.”

I andra fall har själva försöken att hjälpa uppskattats. På frågan om Barnrättsbyrån kunde hjälpa till med det personen önskade hjälp med svarade den unga: ”Ja, när jag fick tredje avslag, jag hade inga rättigheter så jag visste inte vad skulle göra. Barnrättsbyrån sa att jag skulle ta kontakt med socialtjänsten, vi skickade mycket papper, även om jag fick avslag så var det bra att göra något. Dom försöker att lösa den här utmaningen men ibland kanske det inte fungerar.” Under intervjuerna framkommer fler exempel där Barnrättsbyråns barn känner sig hjälpta även om situationen inte kunde ändras så mycket. En ungdom vill med dessa ord beskriva sin tacksamhet: ”Barnrättsbyrån gjorde så gott dom kunde. Dom kunde inte men det är inte deras fel. Dom försökte. Dom försökte bättre än jag.” En annan ungdom i gymnasieåldern beskriver det så här: ”Jag vet dom kan inte hjälpa mig med min asylprocess, dom kan hjälpa mig med aktiviteter. Dom kan inte hjälpa mig med pengar. När jag vill ha hjälp när dom kan hjälpa mig dom hjälper. Men mest dom kan inte.”

Sammantaget målar barnen och ungdomarna upp en bild av att Barnrättsbyrån varit tydliga med vad de kan och inte kan hjälpa till med. Men att majoriteten av Barnrättsbyråns barn ändå upplever sig hjälpta genom att Barnrättsbyrån funnits där och varit ett stabilt och omtänksamt stöd under en svår period i livet. ”Nej, dom har inte kunnat hjälpa mig med det jag vill ha hjälp med. Men dom har sagt du är inte ensam, vi är här, försökt få mig att glömma den svåra situation jag är i.”

” Jag fick det jag ville, jag fick hjälp med det jag behövde!”

” Dom gjorde på bästa sätt, dom följde mig varje gång jag träffade socialen, dom var med mig på mitt boende. Dom har varit med mig på varje möte jag haft tills jag fick mitt uppehållstillstånd.”

## BÄTTRE KUNSKAPER FÖR FRAMTIDEN?

Ett av Barnrättsbyråns mål är att barnen ska få mer kunskap om hur de navigerar i samhället och att uppdragsgivarna ska få hopp om en rättssäker process och ett gott samhälle.

Två frågor i utvärderingen fokuserade på detta. Den ena syftade till att ta reda på om de unga, efter avslutad kontakt med Barnrättsbyrån, lärt sig mer om samhället. Detta för att belysa om kontakten med barnrättsbyrån ökat begripeligheten om samhället och dess olika instanser. Den andra frågan undersökte

huruvida uppdragsgivarna efter kontakten med Barnrättsbyrån vet vilka myndigheter och organisationer de kan prata med om de behöver hjälp på nytt. Denna fråga syftade mer på Barnrättsbyråns arbete med empowerment för att göra den unge till en mer självständig individ.

Begreppet *samhället* var för flera barn och ungdomar ett svårt ord.

Även om de efter förklarande och exemplifierande förstod begreppet, upplevde många att det var svårt att uttala sig om de efter kontakten med Barnrättsbyrån bättre förstod samhället.

En tredjedel höll inte med om att de fått ökad förståelse för samhället. "Nej dom ger inte oss de kunskaperna. Dom har två sidor, jag tänkte Barnrättsbyrån måste prioritera att ge information om rättigheter."

Två tredjedelar instämde att de bättre förstår samhället, en ungdom berättar: "Dom förklarar hur olika organisationer, myndigheter och kommuner fungerar och hur dom samverkar." En 18-årig pojke tycker

sig bättre förstå samhället och beskriver: "En människa behöver mycket hjälp av dom som kan. Att få hjälp av Barnrättsbyrån gjorde det lättare att öppna dörren och gå in i samhället."

En del av att fungera i samhället är att veta hur man kommunicerar med myndigheter och organisationer. Flera av Barnrättsbyråns barn känner sig hjälpta med det. "Ja, från början när jag var helt ny jag visste inte hur samhället

funkade, god man, socialen och allt. Men när jag träffat Barnrättsbyråns dom förklarade hur man gör. Inte gå och tjafsa med dom direkt utan gå dit och förklara. Om jag hade ett förslag till socialen så hjälpte Barnrättsbyrån att säga det på ett diplomatiskt sätt." En flicka i övre tonåren förklarar: "Jag har innan fått en dålig bild av socialtjänsten. Men Barnrättsbyrån har visat personer som är bra. Jag fattar lite mer vad jag ska göra, till exempel anmäla till IVO och vad vissa socialtjänstlagar innebär. Att vissa regler är lätta att slingra sig runt för soc."

Knappt hälften av de tillfrågade uppdragsgivarna upplever att de vet var det ska vända sig i framtiden om det behöver hjälp. Majoriteten säger att de skulle kontakta Barnrättsbyrån igen, vilket är ett väldigt fint betyg, men visar också på att Barnrättsbyrån inte lyckats förmedla tillräckliga kunskaper om andra samhällsinstanser. En förklaring som framkommer är att många unga inte upplever att det finns någon annan myndighet eller organisation som arbetar med det som barnet behöver hjälp med.

**” Att få hjälp av Barnrättsbyrån gjorde det lättare att öppna dörren och gå in i samhället.”**







1

2

3

4

5

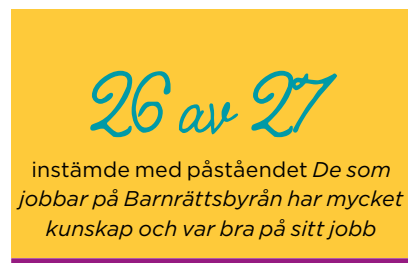
6

- 1 **Emma Wennerström,**  
*socionom*
- 2 **Klara Hall,**  
*kommunikatör  
och administratör*
- 3 **Karin Henriksson,**  
*socionom*
- 4 **Ida Hellrup,**  
*grundare och jurist*
- 5 **Love Severin,**  
*socionom*
- 6 **Nina Andersson,**  
*jurist*



Några uppdragsgivare uttrycker att de förstår bättre nu men att det fortfarande känns svårt att veta hur man ska göra. En tjej säger: "Jag vet mycket mer än innan. Men jag tycker fortfarande att det är svårt att göra själv. Man blir inte tagen på lika stort allvar." En annan ungdom lägger skulden på sig själv, han säger: "För att jag frågade inte så mycket. Jag har lite information men jag orkar inte lära mig mer."

Några av barnen och ungdomarna känner sig å andra sidan självständigare och mer upplysta gällande andra myndigheter och organisationer. En ungdom som upplever sig bättre veta vart hen ska vända sig i framtiden sammanfattar med orden: "Efter 21 år ingen mer Barnrättsbyrå så det är viktigt att jag vet vart jag ska vända mig."



### KOMPETENSEN HOS BARNRÄTTSBYRÅN

Barnrättsbyråns arbete är en sammanflätning av socialt arbete, juridik och samhällsanalys och alla medarbetare har högskole-

utbildning inom socialt arbete, juridik eller statskunskap samt har lång erfarenhet av att möta barn både inom myndigheter och ideell sektor. En fråga i enkät och intervju handlade om kompetensen hos Barnrättsbyrå och hur barnen och ungdomarna upplevde de som jobbar där.

Många barn och unga lyste upp vid frågan om vad de tyckte om på Barnrättsbyråns personal. De som jobbar där beskrivs som mysiga, snälla och förstående. En 19-årig kille förklarar varför: "Barnrättsbyrå jobbar från sitt hjärta, dom har jättemycket känslor och bryr sig när jag pratar."

Så gott som samtliga tyckte att Barnrättsbyrå har mycket kunskap om myndigheter som Migrationsverket och socialtjänsten och att det märks att de tidigare har jobbat inom ovan nämnda myndighetsinstanser. "Dom är smartare än andra. Jag pratade med BUP och kurator som inte förstår. När man börjar prata med Barnrättsbyrå, dom förstår precis vad man menar." En annan ungdom säger så här: "Dom pratade, dom fixade och hjälpte mig. Om man når målet då har man kunskaper".

En annan sak som påtalades ofta var uppskattning av Barnrättsbyråns sociala aktiviteter, där barnen och ungdomarna får träffa varandra och medarbetarna. En flicka berättar: "Jag tycker eventen är mysiga, som pizzakvällar. Då handlar det inte bara om tråkigheter. Det gör Barnrättsbyrå för att dom bryr sig och det tycker jag är jättefint. Dom gör mer än dom måste för att dom är fina människor."

### HAR SITUATIONEN FÖRÄNDRATS?

Den sista frågan i enkäten syftar till att ta reda på hur Barnrättsbyråns barn upplever att deras situation förändrats efter att de fick kontakt med Barnrättsbyrå.

Min situation förändrades efter att jag kom i kontakt med Barnrättsbyrå  
85% Ja, till det bättre. 15% Nej, min situation är ungefär densamma nu

"Absolut, det var det bästa jag hade gjort att jag kontaktade dom. Efter det allt har ändrats för mig." – Ensamkommande flicka, 19 år

Enkäten visar tydligt att den stora majoriteten tillfrågade barn och ungdomar upplever en positiv förändring i sitt liv efter kontakten med Barnrättsbyrå. "Innan jag träffade barnrättsbyrå jag bodde dåligt i mitt boende men nu jag bor i familjehem och jag kan prata bättre svenska nu. Och nu jag går i skolan hela tiden, förut jag hade 60-70% frånvaro." En annan pojke beskriver hur han upplever sin situation idag: "Jag förstår bättre. Jag måste kämpa bara, inte ge upp. Det måste vara så."

” Jag har någon som kan hjälpa mig när jag inte orkar.”

” Barnrättsbyrå bryr sig om mig, jag är viktig.”

Även den del som upplever sin situation som densamma är positiva till sitt möte med Barnrättsbyrå. En flicka i övre tonåren berättar: "Jag tror bättre, jag inte pratade innan. Jag är alltid rädd, men nu jag pratar med Barnrättsbyrå."

Min situation förändrades efter att jag kom i kontakt med Barnrättsbyrå

85% Ja, till det bättre

15% Nej, min situation är ungefär densamma nu



”

**Nej, dom har inte kunnat hjälpa mig med det jag vill ha hjälp med. Men dom har sagt du är inte ensam, vi är här, försökt få mig att glömma den svåra situation jag är i.**

Läs mer på sidan 29.

BARNRÄTTSBYRÅN.

I samtalen om barn och ungdomars situation efter kontakten med Barnrättsbyrån återkommer resonemang som "Barnrättsbyrån försöker göra bra för alla men det är inte dom som bestämmer." Trots att många ungas situation inte förändrats till det bättre rent praktiskt så beskrivs att stödet och hjälpen från Barnrättsbyrån bidragit till ett bättre mående och starkare självkänsla. Flera av ungdomarna uttrycker en känsla av att "Jag har någon som kan hjälpa mig när jag inte orkar". En ensamkommande ungdom förklarar: "Jag känner att det finns folk som bryr sig om mig och att man inte är ensam i landet. Att man är välkommen. Barnrättsbyrån bryr sig om mig, jag är viktig."

” Barnrättsbyrån jobbar från sitt hjärta, dom har jättemycket känslor och bryr sig när jag pratar.”

” Det var det bästa jag hade gjort att jag kontaktade dom. Efter det allt har ändrats för mig.”

# Diskussion och analys

Barnrättsbyråns utvärdering syftar till att låta de barn och unga som Barnrättsbyrån jobbat på uppdrag av under 2017 berätta om sin upplevelse av hur de blivit bemötta, hjälpta och informerade om sina rättigheter hos Barnrättsbyrån. I detta avslutande avsnitt ska resultaten av enkät och intervju diskuteras och analyseras i relation till bland annat de gångna årets ändrade samhällsklimat. Resultaten från förra årets rapport kommer också jämföras med årets för att upptäcka eventuella skillnader och likheter. Detta för att genom barnens berättelser och synpunkter framhäva vad som uppskattas i Barnrättsbyråns arbete och även synliggöra möjliga utvecklingsområden.

Det är viktigt att komma ihåg att en stor del av Barnrättsbyråns barns röster inte framkommer i den här rapporten. En del röster hörs inte för att de inte finns aktuella kontaktuppgifter, andra som inte medverkat kanske upplever sitt möte Barnrättsbyrån på ett annat sätt än vad som framkommer i denna utvärdering.

Inledningsvis kan konstateras att Barnrättsbyrån alltid arbetar utifrån de uppdragsgivande barnet, behov och utsatthet, med alla typer av rättighetsproblematik.

Under 2017 ville de flesta barn och ungdomar som medverkat i utvärderingen ha hjälp i kontakt med socialtjänsten och med olika typer av migrationsrättsliga problem.

Resultatet av enkät och intervju är att de 27 uppdragsgivare som genomfört utvärderingen överlag är mycket positiva gällande sin kontakt med Barnrättsbyrån. Fokus för denna utvärdering är bemötandet. Varenda en av de tillfrågade barn och ungdomarna känner sig trodda på och välkomna hos Barnrättsbyrån och en övervägande majoritet upplever sig vara lyssnade på, förstådda och kämpade för. Resultaten från 2017 års enkät och intervjuer visar att uppdragsgivarna är ungefär lika positiva och nöjda med bemötandet 2017, som i 2016 års rapport.

Barnrättsbyråns arbete påverkas mycket av vad som händer i omvärlden. För förståelsen av uppdragsgivarnas berättelser är det viktigt att sätta Barnrättsbyråns arbete i en politisk kontext. Den mest utsatta gruppen barn i Sverige under 2017 var barn i migration och mer specifikt ensamkommande barn. Två tredjedelar av Barnrättsbyråns barn är konkret påverkade av migrations-

politiken, vilken under 2017 på många sätt havererade. Bland de ensamkommande barnen är majoriteten av uppdragsgivarna pojkar i äldre tonåren från Afghanistan där många väntar på, eller har fått, sitt sista avslag i asylprocess.

Det kan konstateras att barnen i större utsträckning i årets utvärdering upplever att Barnrättsbyrån inte har så mycket makt att förändra situationen. Detta gäller nästa uteslutande barn i migration och flertalet barn har uttryckt att Barnrättsbyrån gjorde så gott det kunde men att bara Migrationsverket kan ändra situationen. Även om utvärderingen fokuserar på hur uppdragsgivarna upplever Barnrättsbyråns bemötande så märks i vissa fall en korrelation mellan barnets utsatta läge i livet och den ungas upplevda nöjdhet. Då Barnrättsbyrån möter barn under mycket svåra omständigheter i livet kan det vara svårt att hålla isär barnets livssituation från Barnrättsbyråns insats.

Gruppen ensamkommande barn i migration diskuterades i 2016 års utvärdering gällande Barnrättsbyråns framtida möjlighet att ta sig an denna växande grupp och fortsatt kunna erbjuda rättslig hjälp samt ha tid att behålla det personliga bemötandet.

Med tanke på migrationspolitikens utveckling kan de generella resultaten i enkäten tyckas vara något förvånande. I jämförelse med 2016 års utvärdering upplever fler barn och ungdomar att Barnrättsbyrån kunnat hjälpa till med det som den unga ville ha hjälp med. Uppdragsgivarna upplever också i större utsträckning i årets utvärdering att situationen förändrades till det bättre efter kontakten med Barnrättsbyrån.

Det har alltså blivit svårare att hjälpa utsatta barn för Barnrättsbyrån under 2017 på grund av den politiska utvecklingen, men fler barn upplever sig hjälpta. Detta visar vikten av att jobba med alla barn oavsett om de har lösliga eller olösliga problem och inte bara ta sig an "görbara" uppdrag. Denna utvärdering visar också vilken skillnad Barnrättsbyråns arbete gör för den utsatta gruppen ensamkommande barn i migration.

Barnrättsbyrån står trots det fortsatt inför stora utmaningar vad gäller denna grupp barn då ännu fler unga under 2018 med stor sannolikhet kommer få avslag och bli utan bostad och matpengar. Då förutsättningarna för dessa barn och ungdomar ständigt förändras behöver Barnrättsbyrån fortsatt vara lyhörda och kämpa för varje uppdragsgivares rättigheter oavsett om det ger faktiskt resultat eller inte.

En viktig målsättning är att barnen och ungdomarna efter avslutad kontakt med Barnrättsbyrån ska vara bättre rustade för att ta sig an eventuella problem i framtiden. Detta tycker barnen generellt att Barnrättsbyrån gör bra genom att förklara processer och vad olika instanser gör, men tyvärr inte gällande kännedom om hur samhället i stort fungerar. Kanske på grund av att begreppet



*samhället* för många barn och ungdomar var svårt att uttala sig om. Påståendena i enkäten gällande kännedom om samhället och andra instanser, var det område som Barnrättsbyråns barn minst höll med om hade förbättrats efter avslutad kontakt. En förklaring är att många unga inte upplever att det finns någon annan myndighet eller organisation som arbetar med det som barnet behöver hjälp med. En annan anledning kan vara barnens känsla av att om man har Barnrättsbyrån i ryggen så behövs inget annat. Vilket på gott och ont kan göra barnen och ungdomarna väldigt beroende av Barnrättsbyråns hjälp.

Detta förstärks av en fråga från 2016 års utvärdering: *Efter att ha varit i kontakt med Barnrättsbyrån vet jag vem jag ska prata med om jag behöver hjälp.* Denna fråga ledde till att många barn svarade att om de fick problem i framtiden skulle det komma tillbaka till Barnrättsbyrån. Att upplevelsen varit så bra att de skulle välja att återvända var såklart positivt men då detta inte var syftet med frågan förtydligades den i år till: *Efter att ha varit i kontakt med Barnrättsbyrån vet jag vilka myndigheter och organisationer som jag ska prata med om jag behöver hjälp.* På det påståendet upplevde mindre än hälften av de unga att de bättre visste vilka andra myndigheter och organisationer de kan vända sig till om man behöver hjälp i framtiden. Här finns det utrymme för Barnrättsbyrån att tänka till kring arbetet med barnen och ungdomarnas självständighet. Framförallt med tanke på uppdragsgivarnas ökande medelålder och om Barnrättsbyrån fortsatt ska begränsa sig till att hjälpa personer upp till 21 år.

Kruxet är dock att en del av Barnrättsbyråns arbete är att ta över vuxenansvaret, så att barnet kan koncentrera sig på att vara barn. Detta samtidigt som att Barnrättsbyrån vill jobba med att göra barnet till en självständig och medveten samhällsmedborgare. Något som också kan vara en svår uppgift när det finns mer trängande problem att lösa som att till exempel försöka ordna mat för dagen.

Ett annat område där uppdragsgivarna i något mindre grad upplever sig nöjda 2017 i jämförelse med 2016 är gällande rättigheter. I utvärderingen framträder två grupper av barn och unga. Dels de barn som är otroligt tacksamma över sina nya insikter och kunskaper och som tydligt kan se hur Barnrättsbyrån kämpat för just dennes rättigheter, men även de barn som fortfarande har relativt liten kännedom om rättigheter och som inte tycker att deras problem har med rättigheter att göra. Möjligen skulle Barnrättsbyrån i ett utbildande syfte kunna vara tydligare med vad som är rättighetsrelaterat i uppdragen.

96% av barnen tycker att de som jobbar på Barnrättsbyrån har mycket kunskap och är bra på sitt jobb, vilket är en ökning från förra årets 88%. Utöver Barnrättsbyråns stora hjärtan och kompetens kan en anledning till framgångsreceptet vara sammansättningen av socionomer och jurister och att dessa yrkesgruppers kunskaper kompletterar varandra på ett utmärkt sätt.

Detta borde inspirera andra organisationer och myndigheter som arbetar med liknade frågor och målgrupp.

Sammanfattningsvis är ett tänkbart utvecklingsområde för Barnrättsbyrån att fundera kring arbetet med att göra barnen mer självständiga och medvetna om samhället och andra organisationer och myndigheter. Ett annat område är att i utbildande syfte vara tydligare med vad som är rättighetsrelaterat i uppdragen, framförallt då några barn uttrycker att de har liten kännedom om sina rättigheter. Likt förra årets utvärdering är en fråga för framtiden hur Barnrättsbyrån fortsatt, utan utökade resurser, ska kunna möta hjälpbehovet hos det växande antalet ensamkommande barn som efter avslag på asylansökan puttas ut ur samhällets skydd.

Avslutningsvis efter alla samtal med Barnrättsbyråns barn är min slutsats att kontakten med Barnrättsbyrån ingivit många hopp om framtiden och bidragit till ett bättre mående och starkare självkänsla hos uppdragsgivarna. Även då många ungas situation inte förbättrats rent praktiskt har stödet från Barnrättsbyrån varit relationsskapande och identitetsstärkande. Genom att Barnrättsbyrån lyssnat, trott och framförallt kämpat tillsammans med barnen och ungdomarna, har deras arbetet gjort stor positiv skillnad i deras liv.

Li Melander





Li Melander är jurist med inriktning på barnrätt och migrationsrätt. Hon har lång erfarenhet av att möta barn och unga bland annat genom tidigare arbeten som kolloledare/föreståndare. Hon har även arbetat med ett Mångfaldsprojekt och på Gatujuristerna.



Vi vill rikta vårt varma tack till alla de barn, unga och föräldrar som ställt upp och berättat om sina erfarenheter av att ha kontakt med Barnrättsbyrån.



BARNRÄTTSBYRÅN.